

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षायोजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षाप्रणाली		प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्यज्ञान, बौद्धिक परीक्षण, अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण र व्यवस्थापन	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न × १ अङ्क	४५ मिनेट
				विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	२ प्रश्न × ५ अङ्क ४ प्रश्न × १० अङ्क	१ घण्टा ३० मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	४ प्रश्न × ५ अङ्क ८ प्रश्न × १० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षाप्रणाली	समय
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	-

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै पनि प्रकारको क्याल्कुलेटर प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येकपत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तर पुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतकापत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरू लाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- यस भन्दा अगाडि लागू भएका माथि उल्लिखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०७८/४/११

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र:- सामान्य ज्ञान, बौद्धिक परीक्षण, अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण र व्यवस्थापन

खण्ड (क) - (५० अङ्क)

सामान्य ज्ञान, बौद्धिक परीक्षण र अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण

१. सामान्य ज्ञान **(30× 1 Mark = 30 Marks)**
- १.१ भूगोल सम्बन्धी
- १.१.१ विश्वको भूगोलको सामान्यजानकारी
- १.१.२ नेपालको भूगोल (भौतिक, सामाजिक र आर्थिक)
- भौगोलिक अवस्था/स्वरूप:किसिम र विशेषताहरु
  - प्राकृतिक स्रोतहरुको किसिम, स्थिति, महत्व र वर्तमानअवस्था
  - भौगोलिक विविधता र जनजीवन
  - नेपालमा पाईने हावापानीको किसिम र विशेषताहरु
- १.२ इतिहास र संस्कृति सम्बन्धी
- १.२.१ विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरु
- १.२.२ नेपालको इतिहास, प्रचलित प्रमुख धर्म, संस्कृति, जातजाति, भाषाभाषी, कला, साहित्यबारे सामान्य जानकारी
- १.३ नेपालको आर्थिक अवस्था
- १.३.१ विकासका पूर्वाधारहरु- कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विद्युत, वैदेशिक रोजगार र मानव संशाधन
- १.३.२ योजनावद्ध विकासक्रम र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी
- १.४ नेपालको वर्तमान संविधान (सम्बैधानिक अंगहरु, कार्यपालिका र सरकारका तहहरु रप्रत्येक तहहरुका सरकारको कार्यक्षेत्र) सम्बन्धी जानकारी
- १.५ नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण एवं नेपालमा हवाई यातायात तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास बारे जानकारी (नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३; नागरिक उड्डयन नियमवाली, २०५८; हवाई नीति, २०६३; पर्यटन नीति, २०६५)
- १.६ अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठन (ICAO), अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात संघ (IATA) र अन्य उड्डयन सम्बन्धित क्षेत्रिय संगठन बारे सामान्य जानकारी
- १.७ नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), सार्क (SAARC), बिमस्टेक (BIMSTEC), आसियान (ASEAN), युरोपियन संघ (European Union), विश्व व्यापार संगठन (WTO), विश्व बैङ्क (WB), अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) र एशियाली विकास बैंक (ADB) सम्बन्धी जानकारी
- १.८ पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता एवं विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु बारे जानकारी
- १.९ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरु र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

2. **बौद्धिक परीक्षण (General Ability Test)** **(10× 1Mark = 10 Marks)**

2.1 **Verbal Reasoning Test:**

- 2.1.1 Jumble words, Series, Analogy, Classification, Coding-Decoding, Matrix
- 2.1.2 Ranking Order Test, Direction and Distance Sense Test
- 2.1.3 Common Sense Test, Logical Reasoning
- 2.1.4 Assertion and Reason, Statement and Conclusions
- 2.1.5 Arithmetical Reasoning/Operation
- 2.1.6 Decimal, Fraction, Percentage, Ratio, Average
- 2.1.7 Data interpretation, Data verification

2.2 **Non-verbal/Abstract Reasoning Test:**

- 2.2.1 Figure Series, Figure Analogy, Figure Classification
- 2.2.2 Figure Matrix, Pattern Completion/Finding, Grouping of identical figures,
- 2.2.3 Analytical Reasoning Test
- 2.2.4 Figure Formation and Analysis, Rule Detection
- 2.2.5 Water images, Mirror images, Cubes and Dice, Venn-diagram

3. **अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण (English Language Competence Test)**

(10× 1 Mark = 10 Marks)

3.1 **English Grammar**

- 3.1.1 **Vocabulary and Usage** (3× 1= 3 Marks)
  - Usage of words, Single word for expressions, Synonyms/Antonyms, Derivatives, Homonyms/Homophones, Idioms and Phrases
- 3.1.2 **Syntactic ability** (3× 1= 3 Marks)
  - Parts of speech, Agreement, Tense aspect, Parallel structures, Clauses, Modifier, Conditionals, Phrasal expressions, Shifts (tense, number, person), Transformations, Varieties, Direct and Indirect Speech

3.2 **Comprehension:** (4× 1 = 4 Marks)

- 3.2.1 Questions will be asked based on the passage given. The questions will try to accommodate the following areas:
  - Fact finding
  - Inferential
  - Core theme
  - Issues raised
  - Language based

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौं तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

व्यवस्थापन

१. सार्वजनिक व्यवस्थापन २० अङ्क
- १.१ सार्वजनिक व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र नवीनतम अवधारणा
१.२ सार्वजनिक व्यवस्थापन संचालन विधिहरू
२.१.१ समन्वय : अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरू
२.१.२ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण
२.१.३ सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
१.३ नेपालको सार्वजनिक प्रशासनमा नेतृत्वको प्रकार, प्रवृत्ति र यसको भूमिका
१.४ प्रशासनिक उत्तरदायित्वको परिचय, किसिम र चुनौतीहरू
१.५ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रशासनको भूमिका
१.६ सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
१.७ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
१.८ सार्वजनिक सेवाप्रवाह रसार्वजनिक सेवा वडापत्र
२. संगठन १० अङ्क
- २.१ संगठनको परिचयतथा संगठन गठनका आधारहरू
२.२ संगठनको विभिन्न स्वरूप(बित, छ्भचतष्अर्वा, :बतचष्ट, म्फभ दर्भाी
२.३ नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा संगठनका सिद्धान्तहरूको प्रयोग
२.४ संगठनका केही प्रमुख पक्षहरू
२.४.१ संगठनात्मक व्यवहार
२.४.२ समूह गतिशिलता
२.४.३ समूहगत कार्य
२.४.४ जनशक्ति योजना
२.५ संगठनात्मक परिवर्तनको स्वरूप, परिवर्तन प्रकृत्याका चरणहरू, परिवर्तनीय अवरोधहरूको पहिचान तथा समाधान
२.६ संगठनात्मक वातावरणको मूल्यांकन, वातावरणीय सूक्ष्म परीक्षण र ऋइत् बलवथिकष्क
२.७ संगठनात्मक प्रभावकारीता र प्रभावपार्ने तत्वहरू
३. व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू २० अङ्क
- ३.१ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरू
३.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
३.४ कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन
३.५ द्वन्द्व व्यवस्थापन
३.६ तनाव व्यवस्थापन
३.७ समय व्यवस्थापन
३.८ प्रकोप व्यवस्थापन
३.९ संकट व्यवस्थापन

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.१० परिवर्तन व्यवस्थापन
 ३.११ गूनासो व्यवस्थापन
 ३.१२ जनसम्पर्क व्यवस्थापन

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथमपत्र (वस्तुगतबहुवैकल्पिक)			
खण्ड	विषय	अङ्कभार	प्रश्न संख्या
(क)	१. सामान्य ज्ञान	३०	३०प्रश्न×१अङ्क= ३०
	२. बौद्धिक परीक्षण (General Ability Test)	१०	१०प्रश्न×१अङ्क= १०
	३. अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण(English Language Competence Test)	१०	१०प्रश्न×१अङ्क= १०
जम्मा		५०	५०प्रश्न×१अङ्क = ५०
प्रथमपत्र (विषयगत)			
(ख)	व्यवस्थापन	१. सार्वजनिक व्यवस्थापन	२०
		२. संगठन	१०
		३. व्यवस्थापन	२०
जम्मा		५०	२ प्रश्न × ५अङ्क = १० ४ प्रश्न × १०अङ्क = ४०

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीयपत्र:- सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - (५० अङ्क)

१. आर्थिक प्रशासन

- १.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्यहरु र महत्व
- १.२ बजेटका सिद्धान्त र महत्व
- १.३ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र बजेट चक्र
- १.४ आर्थिक विकासमा सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको भूमिका
- १.५ योजनावद्ध विकासक्रम र चालु आवधिक योजनाको जानकारी
- १.६ नेपाल राष्ट्र बैङ्क, वाणिज्य बैङ्क र वित्तीय संस्थाहरु
- १.७ सार्क राष्ट्रहरुको आर्थिक एवं व्यापारिक गतिविधि सम्बन्धी जानकारी
- १.८ अन्तर्राष्ट्रिय बजार, व्यापार र वाणिज्य कारोबार सम्बन्धी ज्ञान र सो माप्रयोग हुने शब्दावलीहरु
- १.९ नेपालमा सार्वजनिक संस्थाको वित्तिय प्रणाली, अवस्था, समस्या र चुनौतीहरु

२. नागरिक उड्डयन सम्बन्धी

- २.१ नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको स्थापना, संगठनात्मक संरचना, कार्यक्षेत्र, विद्यमान समस्या र चुनौतीहरु
- २.२ नेपालमा हवाई यातायातको वर्तमान अवस्था, समस्या, समाधान र भावी सम्भावनाहरु
- २.३ अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठन (ICAO), अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात संघ (IATA) र अन्य उड्डयन सम्बन्धित क्षेत्रिय संगठनबारे जानकारी
- २.४ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय र नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण बीचको अन्तर सम्बन्ध
- २.५ खुला आकास नीतिको आवश्यकता र औचित्य तथा हालसम्म नेपाल सरकारले हवाई सेवा सम्बन्धमा गरेका द्विपक्षीय सम्झौता सम्बन्धी जानकारी

३. ऐन, नियम र नीति

- ३.१ नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३
- ३.२ नागरिक उड्डयन नियमावली, २०५८
- ३.३ नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण कर्मचारीहरुको सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०५६
- ३.४ नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०५७
- ३.५ नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण विमानस्थल सेवा शुल्क नियमावली, २०६७
- ३.६ कम्पनी ऐन, २०६३
- ३.७ करार ऐन, २०५६
- ३.८ मध्यस्थता ऐन, २०५५
- ३.९ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५
- ३.१० उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५
- ३.११ श्रम ऐन, २०७४
- ३.१२ ट्रेड युनियन ऐन, २०४९
- ३.१३ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ३.१४ प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०५९ र नियमावली, २०६१
- ३.१५ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
- ३.१६ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
- ३.१७ हवाई नीति, २०६३
- ३.१८ पर्यटननीति, २०६५

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौं तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

1. Marketing

- 1.1 Marketing: meaning, importance, concepts
- 1.2 Market segmentation: meaning, requirement, process
- 1.3 Marketing mix
  - 1.3.1 Product: meaning, types, product life cycle, branding
  - 1.3.2 Price: meaning, importance, pricing method
  - 1.3.3 Place: meaning, importance, channels, logistics
  - 1.3.4 Promotion: meaning, objectives, promotion mix
- 1.4 e-marketing

2. Marketing Management

- 2.1 Fundamentals of Marketing Management
  - 2.1.1 Evolution and understanding of marketing
  - 2.1.2 Marketing tools and concepts/ philosophies
  - 2.1.3 Concepts of marketing management
- 2.2 Customer Satisfaction, Value and Retention
  - 2.2.1 Meaning of customer value and satisfaction
  - 2.2.2 Delivery of customer value and satisfaction
  - 2.2.3 Attracting and retaining customers
- 2.3 Marketing Strategies
  - 2.3.1 Positioning and differentiating market offering through the product life cycle
  - 2.3.2 Developing new market offering
- 2.4 Designing, Managing and Marketing of Services
  - 2.4.1 Nature of services
  - 2.4.2 Designing new services
  - 2.4.3 Marketing mix in services
- 2.5 Pricing Strategies
  - 2.5.1 Setting the price
  - 2.5.2 Adapting the price
  - 2.5.3 Responding the price changes
- 2.6 Concept, types, effectiveness and plans of sales management
- 2.7 Marketing information system; Marketing research system – scope and process; Forecasting and demand measurement
- 2.8 Marketing Environment
  - 2.8.1 Scanning the marketing environment
  - 2.8.2 Internal environment and controllable factors
- 2.9 Societal, Ethical and Customer Issues
  - 2.9.1 Societal responsibility and ethics
  - 2.9.2 Consumerism

3. Promotional Management

- 3.1 Promotional management
- 3.2 Promotional planning process

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, व्यापार प्रशासन उपसमूह, अधिकृत, छैठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

3.3 Budgeting: advertising and budget for market promotion

4. Global and Nepalese Perspective of Management

4.1 Global Context of Management

4.1.1 Globalization: concept, nature, forms and effects

4.1.2 Multinational company: meaning, types, advantages and disadvantages

4.2 Management practices and Problems in Nepal

4.2.1 Existing management practices in Nepal

4.2.2 Issues and problems in Nepalese business management in Nepal

द्वितीय पत्रको लागि यथा सम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरु सोधिने छ ।

द्वितीयपत्र (विषयगत)				
विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
सेवा सम्बन्धी	(क)	५०	२ प्रश्न× ५ अङ्क= १०	४ प्रश्न× १० अङ्क= ४०
	(ख)	५०	२ प्रश्न× ५ अङ्क= १०	४ प्रश्न× १० अङ्क= ४०
जम्मा		१००	४ प्रश्न× ५ अङ्क= २०	८ प्रश्न× १० अङ्क= ८०